

Tuka Béla (Vojtech), narodený 4. 7. 1880 Piarg, dnes Štiavnické bane, zomrel 20. 8. 1946 v Bratislave.

Po štúdiách práv v Budapešti, Berlíne a Paríži bol B.Tuka v rokoch 1907 – 1914 profesorom na právnických fakultách v Pátkostolí a v Budapešti. V rokoch 1914 – 1919 bol profesorom právnej filozofie a medzinárodného práva na maďarskej Alžbetínskej univerzite v Prešpurku (Bratislave). Kedy sa vlastne stal Slovákom, je dodnes záhadou. Že sa tak stalo veľmi rýchlo, o tom svedčí skutočnosť, že už od roku 1920 bol redaktorom časopisu hlinkovských autonomistov **S l o v á k** a že rok po tom vypravoval tak trochu kuriózný návrh zákona na premenu Československa na Česko- slovenskú federáciu.

V skutočnosti bol Tuka agentom maďarskej iredenty, obdivovateľom Mussoliniho a už v jeseni 1923 si našiel čas na jednanie s mníchovskými kamarátmi Adolfa Hitlera, ktorí práve pripravovali fašistický puč (ten vtedy skončil neúspešne). V rokoch 1923 – 1929 bol vodcom paramilitárnej organizácie Rodobrana, ktorá bola pobočkou Hlinkovej ľudovej strany. V januári 1927 sa dvaja zástupcovia Hlinkovej strany – J. Tiso a dr. Marko Gažík – stali československými ministrami. Tieto koalíčné „medové týždne“, kedy sa konečne podarilo zapojiť najsilnejšiu slovenskú stranu do aktívnej politiky a jej členov do vlády, boli práve Tukovou zásluhou čoskoro prerušené. Všetko sa začalo na nový rok 1928, kedy bol v Slovákovi vytlačený Tukov článok *Vacuum iuris*. Tuka v ňom tvrdil, že Martinská deklarácia z 30. októbra 1918 mala tajnú doložku (jej existenciu však všetci signatári deklarácie popreli). Podľa nej bolo Slovensko s českými zemami spojené len na skúšku – na 10 rokov. Ak do 30. októbra 1928 nenastúpi nová štátoprávna úprava, tvrdil Tuka, nastane týmto dňom *vacuum iuris*, t. j. prázdnota práva. To malo znamenať, že prestane platiť ústava i zákony Republiky československej, nezáväznými sa stanú prisahy vojakov a štátnych úradníkov, vyberanie daní bude bezprávnym aktom a násilím a Slováci sa budú musieť znova rozhodnúť, či chcú naďalej zostať s Čechmi v jednom štáte- a pokiaľ áno, tak za akých podmienok.

To už bola otvorená kampaň proti integrite štátu a československé štátne orgány sa začali o Tukovu činnosť bližšie zaujímať. V januári 1929 bol Tuka zatknutý a v októbri 1929 za dlhoročnú činnosť proti republike a špionáž v prospech Horthyho Maďarska odsúdený k 15 rokom väzenia. Tukovi stúpenci, predovšetkým tzv. mladá generácia ľudovej strany, vyvíjali tlak na Hlinku, aby znova proti „Prahe“ pritvrdil. Hlinka vykonal niekoľko prehlásení o českých **p o k r o k á r o c h, m u r á r o c h, s o c i a l i s t o c h a n e z n a j b o h o c h** a obaja zástupcovia jeho strany odišli 8. októbra 1929 z koalíciej vlády.

Tuka bol z väzenia prepustený v júni 1937 na základe milosti prezidenta republiky Beneša. V rokoch 1938 – 39 sa už čulo podieľal na rozbití Československa. Bezosporu sa líšil aj od ostatných predákov ľudovej strany, usilujúcich bez výnimky len o širokú autonómiu. Už 12. februára rokoval Tuka v Berlíne s Hitlerom a pri tejto príležitosti vyhlásil, že vkladá osud svojho národa do rúk Vodcu, od ktorého jeho národ očakáva plné oslobodenie. Tým myslel nie maďarský, ale slovenský národ.

V klérofašistickej Slovenskej republike bol Tuka predsedom vlády, ministrom zahraničných vecí a jedným z najdôslednejších presadzovateľov nacistickej ideológie do praxe i plnej závislosti Slovenska na hitlerovskom Nemecku. V lete roku 1946 bol Národným súdom v Bratislave odsúdený k trestu smrti a popravený.